

Aalto-yliopisto
Kemian tekniikan
korkeakoulu

Kemiantekniikan ohjelmointikurssi CHEM-A2600 (5 op)

Antti Karttunen

Syksyn 2021 aloitusluento 2021-11-01

Alkukysely: premo.aalto.fi/a2600

Osa 1: Kurssin kuvaus

Kurssin opettajat (syksy 2021)

Antti Karttunen

Riku Holopainen

Aino Anttila

Tara Terho

Eero Kekäläinen

Kurssin yhteenveto

- Syksyllä 2021 kurssi järjestetään enimmäkseen lähiopetuksena
 - Kurssilla on ohjattuja harjoituksia tietokonehuoneessa B016 ja ohjattuja etäharjoituksia Zulip-työtilassa
- Kurssilla on kuusi kierrosta
 - Jokaisella kierroksella on omat aiheensa ja niihin liittyviä ohjelmointitehtäviä
 - Kurssin arviointi perustuu ohjelmointitehtäviin
- Ohjelmointitehtävät on toteutettu MyCoursesin Quiz-toiminnolla
 - CodeRunner-niminen ohjelmisto tarkistaa tehtävät automaattisesti
 - Tehtäviä voi tehdä omalla tietokoneella missä tahansa ja milloin tahansa

Kurssikalenteri

Kurssin aloitusluento maanantaina 1.11. klo 9.15–10.00

Kierros	Sulkeutuu (klo 16.00)	Teema
1	To 11.11.	Pythonin perusteet. Tulostaminen, syötteen lukeminen, muuttujat, operaattorit ja kontrollirakenteet (if-elif-else, while, for)
2	Pe 19.11.	Funktiot, moduulit
3	Ma 29.11.	Tietorakenteet (listat, monikot, sanakirjat)
4	Ke 8.12.	Numpy ja Matplotlib
5	Pe 17.12.	Tiedostojen käsittely, virheenkäsittely
6	Ti 21.12.	Sovellukset, Scipy, olio-ohjelmoinnin perusteita

Kaikki tehtäväpaketit avautuvat 12.11. mennessä ja kurssin voi suorittaa nopeammassa tahdissa kuin yllä.

Viimeiset ohjatut harjoitukset järjestetään 17.12., joten suosittelen vahvasti tekemään tehtävät siihen mennessä.

Ohjatut harjoitukset

- Kurssilla on tarjolla ohjattuja harjoituksia 2.11.–10.12. seuraavasti:
 - Ma klo 9.15–10.00 (B016 ja Zulip, *ei harjoituksia 1.11. ja 6.12*)
 - Ti klo 10.15–12.00 (B016 ja Zulip)
 - Ke klo 15.15–17.00 (B016 ja Zulip)
 - To klo 10.15–12.00 (etäharjoitukset, Zulip + Zoom)
 - Pe klo 12.15–14.00 (B016 ja Zulip)
 - Lisäharjoitukset arviointiviikoilla:
 - To 16.12. klo 13.15-15.00 (B016 ja Zulip)
 - Pe 17.12. klo 13.15-15.00 (B016 ja Zulip)
- Harjoitukseen voi liittyä milloin vain, eli kyseessä on siis "päivystystyyppinen" tilaisuus.
- Zulip-työtilan ohjeet: MyCourses -> Zulip-työtila:
<https://mycourses.aalto.fi/course/view.php?id=32639§ion=2>
 - Kysymyksiä voi esittää Zulipissa myös harjoitusaikojen ulkopuolella, mutta vastaus ei välttämättä tule välittömästi.

Tehtävät ja arvostelu

- Kurssin arvostelu perustuu ohjelmointitehtäviin
- Jokainen kierros sisältää kahdentyyppisiä tehtäviä: A- ja B-tehtävät
 - A-tehtävät ovat perustason tehtäviä
 - B-tehtävät ovat syventäviä tehtäviä
- Kurssin arvostelussa sekä A-tehtävien että B-tehtävien painoarvo on 50%
- Arvosteluesimerkkejä alla olevassa taulukossa
 - $\text{Painotettu\%} = 0.50 \times \text{A\%} + 0.50 \times \text{B\%}$, missä A% on A-tehtävien suoritusprosentti ja B% on B-tehtävien suoritusprosentti

Painotettu%	Arvosana	Esimerkkejä siitä, miten arvosanan voi saavuttaa
25%	1	Vähintään 50% A-pisteistä
50%	2	Esim. 80% A-pisteistä ja 20% B-pisteistä tai 90% A-pisteistä ja 10% B-pisteistä
65%	3	Esim. 80% A-pisteistä ja 50% B-pisteistä tai 100% A-pisteistä ja 30% B-pisteistä
80%	4	Esim. 90% A-pisteistä ja 70% B-pisteistä tai 100% A-pisteistä ja 60% B-pisteistä
90%	5	Esim. 90% A-pisteistä ja 90% B-pisteistä tai 100% A-pisteistä ja 80% B-pisteistä

Ajankäytöstä

- 5 op = 5 x 27 h = 135 h
- Ohjattu opetus (0–20 h):
 - Aloitusluento (1 h)
 - Ohjatut harjoitukset (saa käydä vaikka 9 h viikossa, jos siltä tuntuu)
- Oma työskentely (115–135 h):
 - Harjoitustehtävät noin 60 h (6 x 10 h)
 - Kurssin verkkomateriaaleihin perustuva omatoiminen opiskelu
- Kurssin läpäiseminen vaatii aktiivista omatoimista työskentelyä
 - *Ohjelmoimaan oppii vain ohjelmoimalla!*
 - Aloita ohjelmointitehtävien tekeminen aina ajoissa
- Ohjelmointitehtävien vaativuus ja kurssin vaatima ajankäyttö kasvaa loppua kohti!
 - Aiempien vuosien perusteella vaativimmat kierrokset ovat kierrokset 3 ja 5.

Ohjelmointitehtävistä

- Ohjelmointitehtävät palautetaan yksilösuorituksina
- CodeRunner-ohjelma pisteyttää ohjelmointitehtävien palautukset automaattisesti
- Tehtävistä on mahdollista keskustella opettajien kanssa ohjatuissa harjoituksissa
- Näin isolla kurssilla opettajilla ei ole mahdollisuutta vastata yksittäisiin sähköpostikysymyksiin tehtävistä.
 - Jos kuitenkin löydät mielestäsi virheen tehtävästä, voit laittaa sähköpostia antti.karttunen@aalto.fi
- Tehtävistä saa keskustella myös kaverin kanssa
 - Valmiita ratkaisuja ei saa jakaa (miksi veisit kaverilta oivaltamisen ilon?)
 - Kurssilla on käytössä automaattinen vastausten samankaltaisuuden arviointi, josta lisää seuraavalla sivulla

Palautusten samankaltaisuuden arviointi

- Ohjelmointitehtävät palautetaan yksilösuorituksina
- Kaikki kurssin tehtäväpalautukset tallentuvat tietokantaan
- Opiskelijoiden palautuksia vertaillaan toisiinsa automaattisesti jokaisella kierroksella
 - Palautuksia vertaillaan myös aiempien vuosien palautuksiin
- Yksinkertaisissa tehtävissä ratkaisut ovat luonnollisesti usein samankaltaisia
- Laajemmissa tehtävissä samankaltaisuuksia ei pitäisi esiintyä, koska meillä kaikilla on hieman erilainen tapa ratkaista ohjelmointiongelmia
- Jos automaattinen tarkistus löytää palautuksista samankaltaisuuksia:
 - Käymme palautukset tarkemmin läpi ja selvitämme tilanteen opiskelijoiden kanssa

OHJELMOINTIKURSSIN HUONEENTAULU

Kun kaverisi on jo ratkaissut ohjelmointitehtävän, jota itse olet vielä tekemässä:

**ON SALLITTUA, että näytät koodiasi kaverille, joka neuvoo sinua ongelmatilanteessa.
EI OLE SALLITTUA, että katsot kaverin valmista ratkaisua.**

Kuva MyCourses-profiiliin

- Opettajien kannalta on mukavaa, jos nimet yhdistyvät kasvoihin
- Olisi hienoa, jos voisit lisätä profiiliisi kasvokuvan!

MyCourses, oikea yläkulma

The image shows a sequence of three screenshots from the MyCourses interface, illustrating the steps to upload a profile picture. Red boxes and arrows highlight the key elements:

- Left Screenshot:** The user's profile page for Antti Karttunen. The 'Profile' option in the left-hand navigation menu is highlighted with a red box. A red arrow points from the text 'MyCourses, oikea yläkulma' to the top-left corner of the page.
- Middle Screenshot:** The 'User details' section of the profile page. The 'Edit profile' link is highlighted with a red box. A red arrow points from this link to the 'User picture' dropdown menu in the next screenshot.
- Right Screenshot:** The 'User picture' upload interface. The 'User picture' dropdown menu is highlighted with a red box. Below it, a file selection window is shown with the text 'Vedä kuva tähän' (Drag image here) in red. A red arrow points from the 'Edit profile' link to this window. At the bottom, the 'Update profile' button is visible.

Osa 2:

Yleistä asiaa ohjelmoinnista

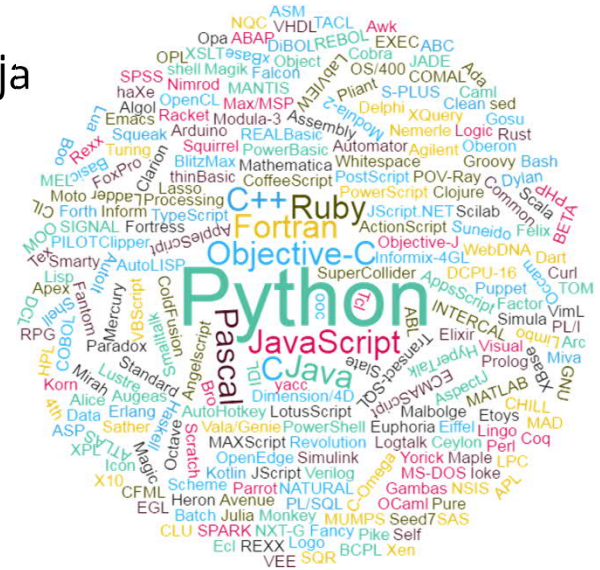

Ohjelmointi ja kemian tekniikka

- Kemian tekniikassa ohjelmoinnilla on merkittävä rooli. Esimerkkejä:
 - Kemian teollisuuden prosessien ohjaus
 - Prosessien simulointi (mallinnus): kemiallinen prosessi mallinnetaan ensin tietokoneella ja siirrytään vasta sitten kalliimpaan kokeelliseen työhön
 - Erilaisten kemiallisten tietokantojen tehokas käyttö vaatii ohjelmointia: materiaali- ja kemikaalitietokannat, rakenne-ominaisuustietokannat
 - Mittausdatan edistynyt käsittely vaatii usein ohjelmointia (tai ainakin se on huomattavasti tehokkaampaa ohjelmoimalla kuin käsityönä Excelillä)
 - *Keksitkö lisää esimerkkejä?*
- Kemiallisissa tieteissä ohjelmoinnilla keskeinen rooli monilla osa-alueilla
 - Laskennallinen kemia, mittausdatan käsittely, spektroskopia, tiedonlouhinta (*data mining*), koneoppiminen (*machine learning*), ...

Mitä ohjelmointi on?

- Ohjelmoinnissa luodaan tarkka toimintaohje, eli "ohjelma"
 - Ohjelman käskyjen avulla tietokone suorittaa tarvittavan tehtävän
- Ohjelma täytyy kirjoittaa *ohjelmointikielellä*, joita on satoja
 - Alkuaikoina ohjelmat kirjoitettiin keskusprosessorin konekielellä (esim. bittijonoina 011001...)
 - Nykyisin käytetään pääasiassa korkeamman tason lausekieliä (kuten Python, Java, C++)
- *Minkä ohjelmointikielen opettelen?*
 - Mikä tahansa moderni lausekieli on hyvä valinta
 - Tärkeintä on oppia ohjelmoinnissa tarvittava *ajattelutapa*.
 - Ajattelutavan opittuasi uusien ohjelmointikielten oppiminen on varsin helppoa
- Tällä kurssilla käytetään Python-ohjelmointikieltä

Kuva: AJK/wordclouds.com

Python-ohjelmointikielen etuja

- Selkeä "kielioppi" (*syntax*). Pythonilla kirjoitettu ohjelma, "koodi", on siis varsin luettavaa, ainakin jos hyviä ohjelmointikäytäntöjä on noudatettu
- Erittäin matala aloituskynnys. Aloittelijakin saa heti aikaan näkyviä tuloksia
- Python-tulkki itsessään on *vapaa (free)* ohjelmisto, eli sen lähdekoodi on kaikkien saatavilla. Tämän seurauksena sen voi hankkia ilmaiseksi ja kuka tahansa voi ehdottaa siihen parannuksia.
- Pythonille on saatavissa valtava määrä vapaita *kirjastoja (library)* joita voi hyödyntää omissa ohjelmissa
- Erittäin vahva ja aktiivinen [yhteisö](#) kehittää Pythonia koko ajan

Mihin Python soveltuu?

- Python soveltuu sekä pieniin että suuriin ohjelmointiprojekteihin
- Pythonilla voi toteuttaa myös suurta laskentatehoa vaativia tieteellisiä ohjelmistoja
 - Tällöin raskas laskenta on syytä hoitaa tieteellisten Python-kirjastojen avulla
 - Esim. NumPy ja SciPy, joita hyödynnetään tällä kurssilla
- Python on ns. *tulkattu* kieli
 - Tulkki (*interpreter*) muuntaa lausekielisen ohjelman ajon aikana konekielelle
 - Tulkatun kielen vastakohta on *käännetty* kieli (kuten C tai C++)

Tietotekniikka sivuaineena?

- Tietotekniikka on erinomainen sivuaine kemian tekniikan opiskelijalle
 - <https://into.aalto.fi/pages/viewpage.action?pageId=23434206>
- CHEM-A2600 vastaa sisällöltään suurelta osin kurssia Ohjelmoinnin peruskurssi Y1 (CS-A1111)
- Seuraava kurssi tietotekniikan sivuaineen “aloittelijan opintopolulla” on Ohjelmoinnin peruskurssi Y2 (CS-A1121)
 - Kurssin CHEM-A2600 suorittaneet voivat aloittaa sivuaineen suoraan kurssista Ohjelmoinnin peruskurssi Y2.
 - Y2-kurssilla on esitietotesti, jolla varmistetaan Y1-kurssin tasoinen osaaminen
 - CHEM-A2600 –kurssilta täytyy olla vähintään arvosana 3, jotta Y2-kurssille jatkamista voi harkita

Osa 3:

Kurssilla käytettävät työkalut

Oppimateriaali

- Kurssin Python-oppimateriaali on toteutettu MyCourses-kirjana
 - <https://mycourses.aalto.fi/mod/book/view.php?id=811248>
 - Oppimateriaali sisältää linkkejä myös muihin Python-oppimateriaaleihin: <https://mycourses.aalto.fi/mod/book/view.php?id=811248&chapterid=6579>
- Oppimateriaali sisältää paljon pieniä harjoittelutehtäviä. Näitä ei pisteytetä, mutta ne tukevat varsinaisten ohjelmointitehtävien tekemistä. Kannattaa kokeilla!

Esimerkki
oppimateriaalin
harjoittelutehtävästä:

Tehtävä 1.6.1

Täydennä if-elif-else -lause vetämällä sanat oikeille paikoilleen

```
paine = float(input("Anna renkaan paine (bar):\n"))
```

```
 paine <= 0.0:  
    print("Virheellinen paine")
```

```
 paine <= 5.0:  
    print("Turvallinen paine")
```

```
 paine <= 7.0:  
    print("Rajoilla ollaan")
```

```
:  
    print("Rengas räjähti")
```

Anaconda ja Spyder

- Kurssilla hyödynnämme *Anaconda*-nimistä Python-jakelupakettia (*distribution*)
- Anacondan perusversio on ilmainen (Windows, Mac, Linux)
 - Asennusohjeet oppimateriaalissa:
<https://mycourses.aalto.fi/mod/book/view.php?id=811248&chapterid=6590>
 - Anaconda on esiasennettu Kemistintie 1 tietokonealuokkien koneisiin
- Anaconda-jakelupaketti sisältää
 - Python-*tulkin* ohjelmien ajamista varten
 - Valtavan määrän *kirjastoja* joita voi hyödyntää omissa ohjelmissa
 - Eriyisen kattavan kirjastokokoelman *tieteellistä ohjelmointia* varten
 - *Spyder*-ohjelmointiympäristön, jota suosittelemme ohjelmien kirjoittamiseen ja testaamiseen tällä kurssilla
 - Spyderin käyttöohjeet:
<https://mycourses.aalto.fi/mod/book/view.php?id=811248&chapterid=6589>
- Kurssilla saa käyttää myös muita ohjelmointiympäristöjä kuten PyCharmia
 - Pythonin versio pitää olla vähintään 3.6

Coderunner-tehtävät

- Voit halutessasi harjoitella CodeRunnerin käyttöä testitehtävien avulla (MyCourses)

Question 1

Flag question Marked out of 1.00 Not complete

1. Tehtävänanto

Kopioi seuraavat kaksi riviä alla olevaan tekstiruutuun ja paina *Tarkista/Kontrollera/Check* niin näet, miten CodeRunner-tarkastusohjelma toimii.

```
print("Moi!")  
print("Hei!")
```

Answer: (penalty regime: 0 %)

2. Ensimmäisen kierroksen tehtävissä virheellisistä palautuksista ei tule miinusta. Tämä muuttuu myöhemmin.

3. Kopioi Spyderissä kirjoittamasi ja testaamasi koodi tähän tekstiruutuun ja klikkaa *Tarkista / Kontrollera / Check*

Check

4. Vastattuasi kaikkiin tehtäviin klikkaa alalaidasta *Lopeta tehtävä / Avsluta test... / Finish Attempt...* (tämä ei ole pakollista, tehtävät palautuvat automaattisesti kun aikaraja umpeutuu)